

ADVIES INFORMATEUR GEMEENTE ALTENA

In de afgelopen periode (18 maart 2026 – 3 april 2026) heeft het informatieproces plaatsgevonden waarbij alle fracties uit de gemeenteraad zijn betrokken. Op basis van alle verzamelde informatie geef ik hieronder mijn samenvattend advies als informateur over de politiek-bestuurlijke samenwerking in Altena in de komende raadsperiode. Op de pagina's daarna het verslag van de informatie met daarin de onderbouwing van en toelichting op het advies.

Advies informateur

1. Bespreek, herijk en bevestig als nieuwe gemeenteraad de onderliggende waarden en drijfveren in de samenwerking zoals die zijn vastgelegd in de Altenacode.
2. (Her)definieer voor de komende raadsperiode hoe de gemeente en de gemeenteraad als geheel de verbinding met alle inwoners, in het bijzonder zij die zich onvoldoende gezien en gehoord voelen, kan behouden c.q. kan verbeteren.
3. Kies als model van politiek-bestuurlijke samenwerking voor een open coalitiemodel, waarin – ook conform de Altenacode – optimaal ruimte is voor inhoudelijke dialoog binnen de gemeenteraad, over grenzen van coalitie en niet-coalitie heen.
4. Benut het instrument van de Lange Termijn Agenda om als gemeenteraad zelf initiatief en inhoudelijke sturing te nemen op voor de gemeente en de inwoners belangrijke kern dossiers.
5. Geef aan de gezamenlijke fracties van CDA, AltenaLokaal, SGP en VVD de opdracht en de ruimte om als beoogde nieuwe coalitie een college te vormen en een Bestuursakkoord op te stellen.
6. Start het inhoudelijk proces om te komen tot een Bestuursakkoord met een open dialoog tussen alle fracties waarin opgaven, uitgangspunten, ideeën en aandachtspunten kunnen worden geformuleerd voor het op te stellen Bestuursakkoord en voor de inhoudelijke agenda van het formatieproces.
7. Neem op de inhoudelijke agenda van het formatieproces in ieder geval op:
 - a) Het resultaat van de raadsdialoog (advies 6), met name de breed gedeelde opgaven, uitgangspunten, ideeën en aandachtspunten die daaruit voortkomen.
 - b) De voor de gemeente belangrijkste opgaven voor de komende jaren, zoals onder andere blijkend uit de diverse overdrachtsdocumenten.
 - c) Het aanbrengen van een optimale balans tussen investeringen en ambities voor de komende jaren en de mogelijkheden (o.a. financieel) om deze voor de korte en lange termijn ook daadwerkelijk te realiseren.
 - d) Overige voor de beoogde coalitiepartners relevante thema's, met name die waarbij nog nadere overeenstemming moet worden bereikt in verband met een gedegen en robuuste samenwerking in de komende jaren.

Alblasserdam, 7 april 2026.

Dirk Louter, informateur.

VERSLAG INFORMATIEPROCES GEMEENTE ALTENA 2026

Op 27 februari jl. is aan mij namens de 8 lijsttrekkers/beoogd fractievoorzitters van de aan de gemeenteraadsverkiezingen in Altena deelnemende partijen opdracht verleend om het informatieproces te leiden na de gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart.

De aan mij verleende opdracht was tweeledig:

1. Nagaan op welke wijze tot een goed werkbaar politiek-bestuurlijk samenwerking in Altena gekomen kan worden in de komende periode.
2. Komen tot een inhoudelijke agenda van onderwerpen die in het vervolgproces – de formatie – aandacht behoeven.

In de opdracht hebben de acht lijsttrekkers aangegeven dat het proces onder regie van de gemeenteraad wordt uitgevoerd. Daarom is mij gevraagd mijn bevindingen en eindadvies aan de gemeenteraad aan te bieden.

In dit verslag ga ik in op het door mij als informateur doorlopen proces en de uitgevoerde werkzaamheden (2). Vervolgens ga ik op mijn bevindingen en opvattingen om te komen tot een goed werkbaar politiek-bestuurlijke samenwerking in Altena (2). Op basis hiervan kom ik tot een advies over de samenstelling van een te vormen coalitie (3). Daarna ga ik in op de totstandkoming van een inhoudelijke agenda voor het vervolgproces (4).

1. Informatieproces

Na de verkiezingen van 18 maart jl. heb ik alle fracties uitgenodigd om ieder afzonderlijk met mij een gesprek te voeren. In deze gesprekken zijn de volgende onderwerpen aan de orde geweest: duiding van verkiezingsuitslag, inzet op vormen van samenwerking, inhoudelijke thema's voor mogelijke afspraken, collegevorming. Alle fracties hebben gehoor gegeven uitnodiging en op 23 en 25 maart zijn de gesprekken gevoerd. Deze gaven een goed eerste beeld van het palet van opvattingen hierover.

Daarna heb ik de vertegenwoordigers van de drie grootste fracties (CDA, AltenaLokaal en SGP) uitgenodigd om met mij en elkaar een gesprek te voeren over mogelijke samenwerking in een te vormen coalitie. Dit gesprek heeft plaatsgevonden op 30 maart. Vervolgens heb ik vertegenwoordigers van de drie fracties FvD, VVA en VVD uitgenodigd om ieder afzonderlijk met mij en met de vertegenwoordigers van CDA, AltenaLokaal en SGP te spreken over mogelijke samenwerking in een coalitie. Deze gesprekken hebben plaatsgevonden op 3 april jl.

Aan de hand van alle door mij verzamelde informatie, zowel uit de gesprekken als uit diverse documenten (verkiezingsprogramma's, overdrachtsdocumenten) heb ik vervolgens het advies opgesteld dat hierbij wordt aangeboden.

Tijdens het proces heb ik op enkele momenten de burgemeester ingelicht over de voortgang. Bij het geheel van het proces ben ik uitstekend ondersteund door medewerkers van de griffie.

2. Politiek-bestuurlijke samenwerking in Altena

De inwoners van de gemeente Altena hebben via de uitslag van de verkiezingen ervoor gekozen om bepaalde stemmen, geluiden en opvattingen steviger en meer gearticuleerd te laten klinken in de gemeenteraad, sommige minder en sommige vergelijkbaar met de vorige raadsperiode. In het algemeen kan gesproken worden van een verschuiving in de samenstelling van de gemeenteraad naar de rechterzijde van het politieke spectrum. De opkomst bij de verkiezingen (62,8%) is gestegen met 6,5% ten opzichte van die in 2022.

Het is vanuit democratisch oogpunt van groot belang dat alle in de raad vertegenwoordigde stemmen en geluiden in de komende raadsperiode een proportionele aandacht en betekenis kunnen krijgen, zowel in het debat als in de uiteindelijke besluitvorming. Het is ook van belang dat inhoudelijk verschillende en eventueel tegengestelde opvattingen scherp en stevig op tafel kunnen komen. Tegelijk is het ook van groot belang dat er binnen de gemeenteraad constructieve samenwerking wordt gezocht en gevonden om de grote opgaven die er zijn aan te kunnen pakken en om de belangen van de inwoners optimaal te kunnen dienen.

Altena heeft de afgelopen jaren een politiek-bestuurlijke werkwijze ontwikkeld waarin samenwerking en het voeren van de inhoudelijke dialoog centraal staan, juist ook in situaties waarin inhoudelijke verschillen van opvatting aan de orde waren. Deze manier van werken is samengevat in de "Altenacode". In de gevoerde gesprekken is door alle partijen uitgesproken dat zij in de komende bestuursperiode open staan en willen inzetten op samenwerking met andere partijen, waar dit in het belang van de inwoners van Altena kan zijn. Met de wijziging in de politieke samenstelling van de raad en met het op sommige onderwerpen duidelijker aanwezig zijn van verschillen in opvatting is het belangrijk dat de uitgangspunten en de werking van de Altenacode voor de komende periode wordt besproken, eventueel op onderdelen wordt herijkt en bevestigd als leidraad voor de komende periode (*advies 1*).

In weerwil van alle inhoudelijke verschillen tussen fracties geven zij allen aan dat de gemeente en de gemeentelijke politiek de taken moet uitvoeren in dienst van de inwoners en in sterke verbinding/betrokkenheid met inwoners. De manieren en methoden hiervoor verschillen wel op onderdelen, maar ambitie en drijfveren hiervoor worden gedeeld. Het is ook van groot belang dat dit in de komende raadsperiode verder gestalte krijgt om het vertrouwen dat door de kiezers in de gemeenteraad is gesteld niet te beschamen. En om het vertrouwen van inwoners die zich niet goed gehoord en gezien voelen door de gemeente(raad) te herstellen of te verbeteren.

Om het vertrouwen van inwoners in de gemeenteraad als geheel te stimuleren is het belangrijk dat de gemeenteraad hierin (ook) als één geheel optreedt. Uiteraard hebben fracties en politieke partijen hierin ook hun eigen verantwoordelijkheid, maar een gezamenlijk gedragen aanpak om – zeker bij voor veel inwoners belangrijke besluiten – inwoners zinvol en optimaal te betrekken kan hier zeker aan bijdragen en kan ook samenbindend werken binnen de gemeenteraad. Ik adviseer daarom om tot een (her)definitie voor de komende raadsperiode te komen over hoe de gemeente en in het bijzonder de gemeenteraad als geheel de verbinding met alle inwoners, in het bijzonder

zij die zich onvoldoende gezien en gehoord voelen, kan behouden c.q. kan verbeteren (*advies 2*).

De meerderheid van de fracties heeft voorkeur aangegeven voor het in Altena bekende coalitiemodel als basis voor de samenwerking boven het werken met een raadsakkoord. Het in Altena gebruikelijke coalitiemodel heeft een behoorlijk “open” karakter. Coalitie- en niet-coalitiepartijen kunnen in principe inhoudelijk samenwerken op veel zaken. Ook heeft de raad een lange termijnagenda waarin dossiers/onderwerpen zijn benoemd waar de raad als geheel het voortouw heeft in de voorbereiding van besluitvorming. Deze elementen kunnen aangewend worden om ook in de nieuwe bestuursperiode vanuit een coalitiemodel te werken op een wijze waarbij de gehele raad (dus ook niet-coalitiepartijen) een volwaardige bijdrage aan het besturen van de gemeente kunnen leveren (*advies 3 en 4*).

3. Coalitievorming voor de komende bestuursperiode

Vanuit de aan mij verleende opdracht en vanuit de met alle fracties gevoerde gesprekken heb ik een verkenning uitgevoerd naar vorming van een stabiele coalitie, met voldoende draagvlak in de gemeenteraad en met een samenstelling die de veranderde politieke verhoudingen in voldoende mate reflecteert.

Vanuit de eerste ronde gesprekken heb ik geconstateerd dat een samenwerking tussen CDA, AltenaLokaal en SGP door henzelf geprefereerd werd, dan wel als reële mogelijkheid werd gezien. Met een dergelijke samenwerking zou met drie partijen een gedegen basis kunnen worden gelegd onder een te vormen stabiele coalitie gezien het aantal zetels (16 van 31) en de reeds langer bestaande samenwerkingsverhoudingen. In het gesprek van 30 maart heb ik dat bevestigd gekregen aan de hand van het gesprek met en tussen deze partijen over zowel inhoudelijke onderwerpen als meer relationele aspecten van de huidige en toekomstige samenwerking. Ik heb geconstateerd dat zeker nog inhoudelijke verschillen van opvatting tussen deze partijen overbrugd moeten worden in het kader van een te vormen coalitie. Naar mijn opvatting zijn dit wel bespreekpunten, maar geen potentiële breekpunten.

Naar aanleiding van het gesprek van 30 maart heb ik de drie partijen aan de rechterzijde van het politieke spectrum uitgenodigd voor de gesprekken op 3 april. Hiermee heb ik als informateur een keuze gemaakt, die gebaseerd is op de bovengenoemde uitgangspunten voor een te vormen coalitie, met name respect voor de verkiezingsuitslag en de verschuiving binnen het politieke spectrum. Deze gesprekken hebben mij een duidelijke indruk gegeven over de kansrijkheid van samenwerking tussen CDA, AltenaLokaal en SGP enerzijds en ieder van de drie partijen FvD, VVA en VVD anderzijds.

Voor mij als informateur bleek dat bij alle drie partijen (FvD, VVA en VVD) – naast inhoudelijke verschillen – ook de nodige inhoudelijke raakvlakken en ook ruimte om over verschillen te spreken aanwezig was. Wel bleken in de gesprekken met FvD en VVA op enkele onderwerpen bespreekpunten potentiële breekpunten te zijn vanwege de nog grote afstand in de opvattingen en soms ook het meer principiële karakter van de

verschillen in opvatting. Ook in relationeel opzicht was bij deze beide partijen wel enige afstand tot CDA, AltenaLokaal en SGP. Voor de FvD mede door de nog relatieve onbekendheid met hun reguliere stijl en optreden en voor de VVA mede vanwege de hier en daar scherpe verhoudingen die zijn ontstaan door situaties in de afgelopen bestuursperiode en de verkiezingscampagne. Naar mijn waarneming zouden de verschillen met deze beide partijen niet onoverbrugbaar hoeven te zijn, doch uit de inhoud van de gesprekken en de reacties daarop van de drie partijen CDA, AltenaLokaal en SGP leid ik af dat zowel inhoudelijk als vanuit relationeel oogpunt de meeste potentie voor een stabiele en vertrouwenwekkende samenwerking aanwezig is bij de keuze voor de VVD als partner in een coalitie met deze drie partijen. In een mogelijk verdere samenwerking met deze partij zullen wel bespreekpunten zijn, doch naar mijn inschatting geen potentiële breekpunten.

Op basis van het bovenstaande heb ik vastgesteld dat deze vier partijen een coalitie kunnen gaan vormen die stabiel is, voldoende draagvlak heeft in de gemeenteraad en in samenstelling ten opzichte van die van de vorige periode een voldoende afspiegeling geeft van de veranderde politieke verhoudingen in de gemeenteraad. Ik heb ook vastgesteld dat met de vorming van een dergelijke coalitie ook een goede balans kan worden aangebracht tussen “spel” en “tegenspel” in het functioneren van de gemeenteraad om dat aan verschillende zijden van het politieke spectrum meerdere partijen hun bijdragen kunnen leveren aan een zinvol en constructief inhoudelijk debat, zowel met elkaar als met leden van de te vormen coalitie.

Om die redenen heb ik ervoor gekozen geen vervolggesprekken meer te voeren met andere partijen (PA, CU) of de gesprekken met FvD en VVA voort te zetten, omdat daarmee geen versterking van een te vormen coalitie en meer in brede zin van de politiek-bestuurlijke samenwerking in de gemeenteraad zou kunnen worden bereikt.

Samenvattend ben ik daardoor gekomen op het advies om aan de gezamenlijke fracties van CDA, AltenaLokaal, SGP en VVD de opdracht en de ruimte te geven om als beoogde nieuwe coalitie een college te vormen en een Bestuursakkoord op te stellen (*advies 5*).

4. Inhoudelijke agendapunten en Bestuursakkoord

In de loop van het informatieproces is veel informatie op tafel gekomen over voor de gemeente Altena en de inwoners belangrijke opgaven, dilemma's, kansen, issues en vraagstukken. Deels vanuit het lopende beleid en functioneren van de gemeente, zoals onder meer blijkt uit het overdrachtsdocument dat door de organisatie is opgesteld hierover. Deels vanuit wensen en ambities die door politieke partijen zijn opgenomen in de verkiezingsprogramma's. Ook in de door mij met de fracties gevoerde gesprekken zijn veel thema's en aandachtspunten naar voren gekomen voor de volgende periode.

Ik kies er niet voor om in dit advies hiervan een selectie op te nemen. Het is in mijn ogen niet aan de informateur om zonder verdere dialoog en discussie keuzes te maken en prioriteiten te stellen. Dat is aan de politiek. Ik geef wel een aantal procesadviezen om te komen tot een goede inhoudelijke agenda voor de komende jaren voor de gemeenteraad en voor het opstellen van een Bestuursakkoord in het kader van de formatie.

Ik adviseer om als start van het formatieproces alle fracties de gelegenheid te geven om in een open dialoog met elkaar opgaven, uitgangspunten en ideeën te formuleren voor die inhoudelijke agenda en voor het op te stellen Bestuursakkoord. De precieze vorm daarvoor is nader te bepalen, maar moet in ieder geval alle fracties in staat stellen hier een bijdrage aan te leveren en om in verschillende combinaties/meerderheden tot breed gedragen uitspraken te komen (advies 6).

Ik adviseer om deze output te betrekken bij de opstelling van het Bestuursakkoord en hierbij ook te betrekken de belangrijkste opgaven zoals die onder andere blijken uit de aangeleverde overgangsdOCUMENTEN. Daarbij hoeven niet over alle opgaven gedetailleerde coalitie-afspraken te worden gemaakt. Wel zal vanuit een totaaloverzicht van alle opgaven moeten worden bepaald welke prioriteiten en keuzes op hoofdlijnen moeten worden gemaakt. Dit is ook van groot belang omdat voor de komende raadsperiode een optimale balans moet worden aangebracht tussen investeringen en ambities voor de komende jaren en de mogelijkheden (o.a. financieel) om deze voor de korte en lange termijn ook daadwerkelijk te realiseren. Dit ook tegen de achtergrond van de financiële positie van de gemeente (*advies 7a-c*).

Tenslotte adviseer ik dat de beoogde coalitiepartners in open formatiegesprekken relevante thema's, met name die waarbij nog nadere overeenstemming moet worden bereikt in verband met een gedegen en robuuste samenwerking in de komende jaren, bespreken en hierin tot een gezamenlijke weg en overeenstemming komen als basis voor de samenwerking in de komende jaren. Zoals hierboven aangegeven ga ik er van uit dat van de verschillende fracties wel bespreekpunten aan de orde zijn, doch dat hierin geen breekpunten voor een toekomstige samenwerking hoeven te zijn (*advies 7d*).